

[Henning Philipsen.]

henstille til økonomiministeren, at han også ser på dette spørgsmål, når vi kommer til at tale om det i udvalget.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Jeg vil gerne takke ordføreren for tilslutningen til lovforslaget.

Jeg kan sige til hr. Erling Olsen og til fru Clara Munck, at de problemer, de omtalte i deres bemærkninger, vil vi fortsat overveje.

Til hr. Henning Philipsen vil jeg sige, at det har også altid undret mig, at sådanne indkomster var beskattet lavere end arbejdsindkomster og andre tilsvarende indkomster. Men det bliver nok lidt vanskeligt at røre ved det, hvis man vil have folk til at købe sådanne lotterier, hvad enten de er af den ene eller den anden eller den tredje art. På den givne foranledning skal jeg da meget gerne tage det op til en diskussion med finansministeren — vi er jo altid på jagt efter nye indtægtskilder.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til finansudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om udflytning af statsinstitutioner m. v. [af H. C. Toft m. fl.]

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. IV) findes i tillæg A. sp. 1931, fremsættelsen i tidenden sp. 754).

Forslaget sættes til forhandling.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Jeg vil gerne på regeringens vegne sige tak til forslagsstillerne, fordi de nu igen fremsætter dette forslag til beslutning. Det er jo en 7—8 måneder siden, vi sidst havde et sådant forslag til behandling, og jeg skal naturligvis ikke gentage den ta-

le, jeg ved den lejlighed holdt som svar på forslaget til folketingsbeslutning, men understrege, at vi fra regeringens side er enig i dette forslag.

Vi er enige i grundbetragtningen, at man bør tilstræbe en øget udflytning. Vi er også enige i den anden grundbetragtning i forslaget, at dette lettest lader sig gøre, hvor det drejer sig om nye institutioner, der skal oprettes. Vi er endelig enige i den tredje bemærkning, der gøres i forslaget, at hvor der er tale om nybyggeri, nyetablering, udvidelser og væsentlige forandringer i lokaleforbruget i eksisterende institutioner, kan der også være god anledning til at overveje, om det er hensigtsmæssigt at foretage en udflytning eller ikke.

Jeg vil gerne nævne her, hvad der er sket, siden vi sidste gang havde lejlighed til at drøfte problemerne. Generelt set er der sket det, at vi i et samarbejde, et udvalgsarbejde mellem administrationsdepartementet og boligministeriet, har fået udarbejdet et notat — det forelå i slutningen af maj måned — om de mere generelle synspunkter, der skal lægges til grund ved overvejelserne af eventuelle udflytninger. Dette notat har vi derefter tilstillet administrationsrådet, der på et møde for en halv snes dage siden gav tilslutning til hovedsynspunkterne i notatet, således at vi altså nu har et grundlag for en mere generel vurdering. Det udvalg, der blev nedsat sidste gang, stillede en række spørgsmål, som er blevet besvaret for alle spørgsmåls vedkommende bortset fra ét, nemlig spørgsmålet om denne generelle betænkning.

Vi har endvidere i perioden siden sidst truffet forskellige konkrete beslutninger med hensyn til udflytning. Det gælder statens husdyrforsøgsvirksomhed; en udflytning er besluttet, og stedet, hvortil udflytning skal ske, er fastlagt. Det gælder vejdirektoratet, som ligeledes er besluttet udflyttet, og processen er under forberedelse. Tilsvarende gælder det vejlaboratoriet og vejdatalaboratoriet. Altså 4 områder, hvor der er truffet konkrete beslutninger, og hvor deres iværksættelse er i gang.

Når man skal vurdere hensigtsmæssigheden af udflytning eller etablering uden for hovedstadsområdet af nye institutioner, melder der sig naturligvis en række mere generelle synspunkter. Jeg har nævnt dette,

[Økonomi- og budgetministeren.]

at det sikkert er lettest, når det drejer sig om nyetablerede institutioner.

I forbindelse med problematikken om at placere nye institutioner i provinsen eller flytte eksisterende institutioner til provinsen anvender man ofte egnsudviklingsargumentet og forestiller sig, at en sådan udflytning vil have en ganske betragtelig virkning i retning af at stimulere egnsudviklingsområdernes opbygning. Jeg tror, det er noget overvurderet. For det første skal man være opmærksom på, at hvis man udflytter en virksomhed eller etablerer en ny institution, så må det område, hvor den skal etableres, have en vis udbygning. Hvis man etablerer det, jeg havde nær sagt på den bare mark, uden at der er de nødvendige infrastrukturarrangementer i forvejen, ja, så vil egnsudviklingseffekten blive forholdsvis — for ikke at sige meget — begrænset. Jeg tror også, man skal være opmærksom på, at selv om vi udflytter sådanne institutioner eller etablerer sådanne institutioner i egnsudviklingsområderne, så er den selvforstærkende virkning med hensyn til områdets udvikling, som man jo gerne skulle opnå, meget begrænset — det viser erfaringerne.

Derfor er man efterhånden i drøftelserne nået frem til på basis af de erfaringer, vi hidtil har opnået, at det, man sikkert bør søge, er at udpege visse områder i landet som vækstcentre, hvortil man kan flytte en eller flere institutioner, helst institutioner, der på den ene eller på den anden måde har et vist samarbejde med hinanden. Hvis man i et sådant vækstcenter, som altså i et vist omfang skal være udbygget, etablerer sådanne institutioner, så vil virkningen heraf sprede sig ikke blot inden for selve vækstcentret, men efterhånden også ud til det område, til den region, vækstcentret er beliggende i. Derfor vil tankegangen nok gå i den retning, at man må udpege sådanne vækstcentre, der placeret rundt omkring i landet kan blive en stimulans til en videre regional udvikling.

Som en generel bemærkning vil jeg yderligere sige, at til gunst for en udflytning taler, at det normalt er billigere at etablere og at opretholde institutioner i provinsen, end det er i hovedstaden. Det er jo et synspunkt, som man ikke mindst fra en økonomiministers

side må lægge megen vægt på, og det gør vi altså også.

Man skal, når man vurderer udflytningseffekten, endvidere bemærke sig, at ved gennemgangen af de institutioner, som man kunne tænke sig kunne være udflytningseggede, viser det sig, at det antal mennesker, det drejer sig om i disse institutioner, er forholdsvis begrænset. Det ligger et sted mellem 10.000 og 15.000, og det er klart, at selv om man tænkte sig, at alle disse 10.000-15.000 mennesker blev flyttet ud et eller andet sted eller mange steder i provinsen, så ville den effekt, det ville have på befolkningens geografiske sammensætning, være overordentlig ringe. Den skævhed, man kan sige vi har i befolkningens geografiske sammensætning, er jo af langt, langt større dimensioner og vil kun i meget beskedent omfang blive påvirket af en sådan udflytning. Derfor er det argument for udflytningen ikke så tungtvejende, som man måske tidligere har set det fremhævet i debatten omkring udflytningsproblemerne.

Jeg vil dernæst pege på, at vi har et selvstændigt motiv for at søge virksomheder udflyttet eller nye virksomheder etableret uden for det storkøbenhavnske område, fordi staten har et fortsat behov for lokaler inden for hovedstadsområdet, som vi ikke i dag er i stand til at tilfredsstille. Hvis jeg ikke husker forkert, drejer det sig om, at vi i dag mangler ca. 40.000 m² kontorlokaler, hvis man skal opnå et tilfredsstillende miljø for den statslige administration, og det er meget vanskeligt at finde disse lokaler i et område som det storkøbenhavnske, der især i den centrale del jo er næsten udbygget. Også dette hensyn taler for, at man stiller sig positivt til udflytningstanken.

I overvejelserne må imidlertid som noget, der kan begrænse udflytningen, indgå et effektivitetssynspunkt. Det kan godt være, man kunne opnå visse økonomiske fordele ved at foretage en udflytning. Det kan også godt være, man kunne opnå en vis beskedent stimulans til det pågældende område, hvortil udflytningen skete. Men hvis det samtidig betød, at effektivitetsgraden af den pågældende institution og denne institutions samarbejde med den centrale administration blev væsentligt forringet, så kunne de omkostninger, der opstod herved, meget vel

[Økonomi- og budgetministeren.]

overstige de fordele, man opnåede ved udflytningen. Derfor må man i den konkrete overvejelse tillægge effektivitetssynspunktet betydning, på samme måde som man må tillægge de andre motiver, jeg har nævnt, som taler for udflytningen, betydning. De må vejes imod hinanden.

Specielt vil jeg gerne sige om effektivitetsgraden, at i den almindelige diskussion fremhæves det ofte, at selv om man må erkende, at departementerne må ligge i hovedstaden, altså den centrale ledelse af ministeriet må ligge i hovedstaden, så kunne man udflytte direktorater. Det er tænkeligt, at der er nogle direktorater, som fører en så afsluttet og, man kan sige isoleret tilværelse, at det for dem ikke er afgørende eller ikke særlig afgørende, om de er geografisk placeret det ene eller det andet sted. De er imidlertid ikke lette at få øje på. Jeg har nævnt nogle af dem, hvor udflytning er sket, men man skal forstå, at der er i langt, langt de fleste tilfælde en snæver arbejdsmæssig tilknytning imellem et direktorat og departementet. Selv om man kan sige, at departementet i første række har den funktion at skulle være lovforberedende, mens direktoraterne i større udstrækning har den funktion at være udførende, udførende i forhold til den lovgivning, der er vedtaget, så ved enhver, der har haft med disse ting at gøre, at der er en snæver forbindelse imellem det erfaringsgrundlag, man opnår, når man fører en lovgivning ud i livet, som det er direktoraternes opgave, og den funktion, der består i at forme ny lovgivning. Derfor må der nødvendigvis være et meget intimt samarbejde imellem direktorat og departement.

Videre kan det nævnes, at direktoraterne jo ikke blot skal have et samarbejde med departementerne, altså med den egentlige centrale administration, men at de ofte i kraft af deres arbejdsområde har tilknytningsflader til andre direktorater og derfor har et behov for at have en kontinuerlig forbindelse med disse andre direktorater. På tilsvarende måde gælder det, at mange direktorater skal have let ved at møde deres kundekreds, og deres kundekredse er jo meget ofte private organisationer eller private virksomheder. Hvis der ikke er en mulighed for på hensigtsmæssig måde at vare-

tage disse forbindelser, ja, så betyder det jo, at direktoratets funktionering bliver mindre effektiv. Det må man altså også tage med ind i sin overvejelse, når man skal foretage den konkrete overvejelse.

Videre skal jeg nævne, at direktoraterne og tilsvarende institutioner jo ofte har samarbejde med søsterinstitutioner i andre lande eller med internationale organisationer, og også ud fra det synspunkt kan det være, måske ikke alt for betydningsfuldt, men dog af en vis betydning, hvor man geografisk placerer en sådan institution eller et sådant direktorat.

Så meget om de generelle synspunkter. Derefter vil jeg gerne gøre et par bemærkninger om nogle af de konkrete spørgsmål, som er nævnt i bemærkningerne til forslaget til folketingsbeslutning. Der nævnes spørgsmålet om direktoratet for statsskovbruget. Som man vil vide, er det sammensluttet med klitdirektoratet, og overvejelserne har været, om direktoratet for statsskovbrug skulle udflyttes. Nu foregår der i øjeblikket en væsentlig omstilling af administrationen inden for landbrugsministeriet, og derfor vil det nok være fornuftigt, at man passer sagsfordelingen ind i det billede, som til syvende og sidst skal være afgørende for, om det er hensigtsmæssigt at flytte statsskovdirektoratet.

At flytte statsskovdirektoratet, hvor jo en del af administrationen i forvejen er decentraliseret, vil betyde at flytte ca. 24 personer; det er derfor ikke et af de store løft i egnsudviklingsmæssig henseende, der kan blive tale om, hvis slutresultatet af overvejelserne bliver, at direktoratet skal flyttes ud.

Tilsvarende gælder det, at det har været overvejet og stadig overvejes at flytte vandbygningsvæsenet. Den fremtidige organisation mellem ministeriet for offentlige arbejders departement og vandbygningsvæsenets centrale afdeling og distriktsafdelingerne er genstand for overvejelser i ministeriet for offentlige arbejder. Disse overvejelser er ikke afsluttet, og det vil være rigtigt, inden man træffer en afgørelse om vandbygningsvæsenets udflytning, at disse overvejelser er endeligt afsluttet, sådan at man har det teknisk-økonomisk bedste grundlag for at træffe afgørelsen.

Også motorregistreringskontoret har væ-

[Økonomi- og budgetministeren.]

ret nævnt, og planerne har været, at det skulle flyttes til Tønder. En arbejdsgruppe under justitsministeriet har beskæftiget sig med dette spørgsmål, og dér fastslår man, at det ikke vil være hensigtsmæssigt at flytte centralregisterets egentlige registreringsvirksomhed, men at det vel er både teknisk og økonomisk muligt at flytte vægtafgiftsfunktionen ud fra centralregisteret.

De seneste overvejelser har imidlertid ført til, at man nu i et udvalgsarbejde mellem toldvæsenet og justitsministeriet rejser spørgsmålet om, hvorvidt man ikke mest hensigtsmæssigt kan flytte vægtafgiftsfunktionen fra centralregisteret for motorkøretøjer over til toldvæsenet; ikke mindst på grund af den opdeling, vi har fået af toldvæsenet i tolddistrikter, ville det kunne være hensigtsmæssigt at gøre det, hvis man skal undgå at få i praksis en dobbelt administration. Ellers ville man nemlig blive nødt til for disse specielle vægtafgifter at lave en slags andet tolddirektorat, der altså så skulle sidde i Tønder og have kontakten med tolddistrikterne. Det ville være mere hensigtsmæssigt, at man har det samlet under toldvæsenet som helhed. Men overvejelserne herom er altså heller ikke tilendebragt. Her regner man med, at det udvalgsarbejde, som en arbejdsgruppe gennemfører, vil kunne afsluttes sådan, at der kan afgives en beretning eller betænkning, hvad det nu kan blive, i begyndelsen af 1973.

Videre skal jeg nævne spørgsmålet om frimærketrykkeriet. Her har folketingets finansudvalg bevilget penge til erhvervelse af et grundstykke i Ballerup, hvor der skulle være plads til at bygge et nyt frimærketrykkeri, og hvor der formentlig også kan tænkes opført andre institutioner, men overvejelserne herom er heller ikke tilendebragt i post- og telegrafvæsenet.

Til sidst skal jeg gøre nogle bemærkninger vedrørende den videre fremgangsmåde i arbejdet med disse problemer. Nu har vi altså notatet fra administrationsdepartement og boligministerium, og vi har admini-

strationsrådets udtalelse herom. Boligministeriets landsplanudvalg undersøger de lokaløkonomiske virkninger af en eventuel udflytning. Det vil være rigtigst, at vi får resultatet af disse overvejelser i landsplanudvalget, så de kan indgå med den vægt, de måtte have i de almindelige overvejelser og de konkrete overvejelser om at foretage udflytning af eksisterende eller anlæg af nye institutioner. Vi har for ganske nylig fået et arbejde udført af dr. polit. Inge Thygesen på opfordring af administrationsdepartementet, et arbejde, hvor hun har prøvet på at opstille fordele og omkostninger som en generel vurdering ved udflytning. Også dette arbejde må indgå i den videre drøftelse af tingene.

Når vi har det, og med det som udgangspunkt, er det nødvendigt, at vi også med dette materiale i hånden får en drøftelse med personaleorganisationerne. Vi ved jo, at personaleproblemerne er nogle af dem, det har vist sig vanskeligst at løse i forbindelse med udflytning af eksisterende virksomheder, men ikke nær så vanskelige, hvor det drejer sig om at etablere nye virksomheder.

Det er derfor nødvendigt, at disse mere generelle synspunkter, som må ligge bag ved en endelig formulering af udflytningspolitikken her i Danmark, bliver drøftet med personalets organisationer. Når det er sket, kan sagen endeligt forelægges regering og folketing til fastlæggelse af den udflytningspolitik, som man derefter må udføre i den kommende tid.

Om der, når vi er nået så langt, er basis for en ny debat i folketinget, eller om vi kan klare det med en drøftelse i udvalget, skal jeg lade stå helt åbent. Jeg for mit vedkommende er parat til at gøre både det ene og det andet eller enten det ene eller det andet, ligesom folketinget måtte ønske det, men der må ske en sådan endelig fastlæggelse af udflytningspolitikken, før vi kan gå videre med den konkrete udflytning.

Dér må man så gennemgå de virksomheder, som jeg nævnte der kan blive tale om,

[Økonomi- og budgetministeren.]

og vurdere dem ud fra udflytningspolitikens retningslinjer. Det vil nok i praksis komme til at foregå på den måde, at det vil blive et spørgsmål om udvælgelse af de institutioner, der skal flytte — i første række administrationsdepartementet sammen med de pågældende ressortministerier — der må pege på de objekter, der skal følges, og når vi kommer til spørgsmålet om den geografiske placering, er det givet, at boligministeriets landsplanudvalg må inddrages i overvejelserne. Men det er altså overvejelser, som må komme hen ad vejen på basis af den udflytningspolitik, som folketinget til syvende og sidst beslutter sig til.

Camre: Det foreliggende forslag er i det væsentlige en genfremsættelse af et forslag, vi behandlede i forrige folketingssamling. Som ordfører for socialdemokratiet gjorde jeg dengang opmærksom på den komplicerede problematik, der foreligger omkring udflytningssspørgsmålet, og jeg skal her kun forholdsvis kortfattet gentage mine bemærkninger fra dengang.

Når behandlingen af det tidligere fremsatte forslag ikke kunne afsluttes i foregående samling, skyldes det, at regeringen havde iværksat et systematisk undersøgelsesarbejde af hele udflytningsproblematikken. Administrationsdepartementet har nu afsluttet denne undersøgelse, og jeg har forstået, at folketingets udvalg for fysisk planlægning snart vil få resultatet af undersøgelsen forelagt. Først når denne undersøgelse er gennemgået her i tinget, kan vi vel sige, at vi er rustet til en nærmere drøftelse af disse ganske indviklede problemer, og jeg føler mig overbevist om, at forslagsstillerne ikke har noget ønske om at drage forhastede konklusioner eller at træffe forhastede beslutninger på dette felt.

De forhold, som er af betydning ved bedømmelsen af, i hvilket omfang og i hvilken form statsinstitutioner bør udflyttes, er i det væsentligste 3. Det personale, der er beskæftiget i institutioner, som nok ville være egnede til en udflytning, er, som økonomi- og budgetministeren nævnte det, af en størrelsesorden på omkring 10.000-15.000 mennesker, og det vil være forhastet at tro, at en udflytning i væsentlig grad vil kunne modvirke den sammenhob-

ning af mennesker i Københavnsområdet, som vi alle er interesseret i at undgå.

For det andet må man sige, at spørgsmålet om at fremme væksten i egnsudviklingsområderne er meget større end denne udflytningsproblematik. Mange statsinstitutioner vil være uden evne til at stimulere væksten i de områder, hvor der er problemer, og ud fra et helt rationelt ønske om at sprede væksten over hele Danmark må man nødvendigvis anvende de knappe offentlige midler på den mest effektive måde. Eksempelvis kunne man sige, at man må kende den vækstspredende virkning af at bruge f. eks. 3 mill. kr. af det offentlige midler på udflytning af en institution, henholdsvis af at bruge det samme beløb på egentlige egnsudviklingsstøtteforanstaltninger, før man kan sige, om man skal vælge det ene eller det andet.

Når forslagsstillerne taler om udflytning til egnsudviklingsområder, vil jeg også gerne her understrege, at alle erfaringer viser, at en udflytning af institutioner isoleret set ikke har nogen evne til at iværksætte økonomisk vækst. Der må ske en samling i vækstcentre, hvor en mangesidet planlægning kan etablere det samvirke mellem forskellige dele af infrastrukturen og privat virksomhed, som er forudsætninger for en vækst.

Endelig vil jeg for det tredje nævne, at der ved udflytningsdispositioner må tages meget vidtgående hensyn til, at udflytningen ikke kommer til at nedsætte effektiviteten og fordyre den offentlige administration. Hvor der eksisterer et behov for nær kontakt mellem centrale ministerielle departementer og direktorater og andre statsinstitutioner, vil en udflytning, som også økonomi- og budgetministeren nævnte det, kunne få vidtgående negative virkninger på effektiviteten og bør i sådanne tilfælde ikke gennemføres. Hvor der derimod er tale om institutioner med særlige formål — jeg tror, ministeren nævnte videnskabelige, forskningsmæssige og tekniske formål — vil det oftest ikke være nødvendigt, at disse institutioner er placeret i Københavnsområdet.

Når sådanne udflytningsegne institutioner står over for en nyoprettelse, eller når allerede eksisterende institutioner står over for større ombygninger eller større udvidelser, vil det være naturligt at placere dem

[Camre.]

ude omkring i landet, når en sådan placering i øvrigt vil være hensigtsmæssig.

Jeg har forstået, at det netop er sådanne tilfælde, som forslagsstillerne har for øje i forslagens punkt 2 og 3, mens jeg nok vil tro, at formuleringen i forslagens punkt 1, hvor man taler om en udflytning generelt af statsinstitutioner, er udtryk for en for stærk forenkling af problemet. Ikke mindst i en tid, hvor der fra alle sider kaldes på besparelser i de offentlige budgetter, vil det ikke være forsvarligt at iværksætte udflytning i tilfælde, hvor eksisterende institutioner fungerer godt, hvor de er, og hvor en udflytning vil medføre omkostningsstigninger for det offentlige og dermed for skatteyderne, samtidig med at det påfører store personalegrupper meget ubehagelige ændringer i bopæl og personlige forhold. Det er jo efterhånden almindeligt, at såvel kvinder som mænd er udearbejdende, og det er et meget ubehageligt indgreb, når den ene ægtefælle skal forflyttes til en anden ende af landet, således at den anden ægtefælle derved tvinges til at opgive en god beskæftigelse. Sådanne dispositioner strider afgørende mod hensynet til trivsel på arbejdspladsen, og på dette område bør staten gå foran.

Socialdemokratiet er indstillet på i et udvalgsarbejde at medvirke til en fordomsfri drøftelse af det foreliggende forslag for gennemførelse af de principielle ting i dette, sammenholdt med administrationsrådets undersøgelse.

Kristen Østergaard: Det er almindeligt erkendt, at Danmark vokser skævt for tiden, og at det har været tilfældet i en række år. Denne skævhed er særlig tydelig i forbindelse med udviklingen af befolkningstætheden og i forbindelse med erhvervsmulighederne og beskæftigelsen og også i forbindelse med indtjeningsmulighederne og uddannelsesmulighederne. Det er en beklagelig udvikling, fordi skævheden volder problemer både i de områder, hvor befolkningen flytter fra, og delvis også i de områder, hvor befolkningen tyr til. Det må være hævet over enhver tvivl, at det ligger i det samlede danske samfunds interesse, at den konstaterede skæve udvikling på de nævnte områder bekæmpes med de midler, vi har til rådighed, eller også bremses.

Problemet er jo flersidigt og kan derfor ikke bekæmpes med enkeltstående foranstaltninger som en særlig mirakelkur, det skal jeg gerne erkende. Men når skævhedsproblemet er så flersidigt, må vi også regne med, at det skal bekæmpes med flere og med en række foranstaltninger. Venstre mener imidlertid, at udflytning af statsinstitutioner kan bidrage til problemets løsning. Jeg understreger bidrage, for det er klart, at det løser ikke det samlede kompleks af egnsudviklingsproblemer.

I den forbindelse vil jeg udtrykke min tilfredshed med den række af argumentationer, som økonomiministeren kom med til fordel for udflytning af statsinstitutioner. Men jeg vil sige, at de sidste udtalelser i forbindelse med undersøgelse af effektiviteten ved en udflytning af direktorater og institutioner fra hovedstaden til provinsen synes jeg var så omfattende, at det næsten gik lidt i retning af, at det er umådelig vanskeligt at udflytte statsinstitutioner i yderligere omfang end det, der allerede er vedtaget. Det er klart, at det alene ikke løser problemet, men det kan yde et væsentligt bidrag dertil.

Jeg vil også erkende, at en udflytning af statsinstitutioner fra hovedstadsområdet naturligvis må planlægges nøje, sådan at der tages de fornødne menneskelige hensyn, og det mener jeg for øvrigt også kan gøres, men selvfølgelig med en vis håndfasthed, når udflytninger planlægges; det er jo også nødvendigt.

Vi havde, som det allerede er nævnt, det tilsvarende forslag til folketingsbeslutning til behandling i sidste samling både i folketinget og i udvalget. Behandlingen blev ikke afsluttet, og jeg udtrykker min tilfredshed med, at det manglende materiale nu er for hånden, sådan at det kan indgå i den videre behandling af forslaget; nu bliver det altså i udvalget for fysisk planlægning.

Jeg vil anbefale forslaget til videre behandling i dette udvalg, og jeg håber, at mit første indtryk af økonomiministerens tale, at nu får vi en vedtagelse af denne beslutning, alligevel må blive afslutningen på dette udvalgs arbejde i år.

Gunner Baunsgaard: Det er ikke uden grund, at forslaget til folketingsbeslutning om udflytning af statsinstitutioner bliver genfremsat. Når man har bopæl i det vest-

[Gunner Baunsgaard.]

lige Jylland, må man gang på gang sande rigtigheden af ordene: det skæve Danmark. Men jeg må også tilføje, at den jyske højde-ryg kan være meget vanskeligt passabel for tendenser, der kan være med til at rette op på det, der er skævt.

Allerede i sidste samling nævnte økonomi- og budgetministeren, at det oprindelige egnsudviklingsmæssige sigte var blevet afløst af en bredere målsætning, hvori også indgik hensynet til det administrative. Det er en meget, meget nyttig debat, vi her fører, og jeg mener også, at der må være et nært samarbejde med regions- og landsplanlægningen.

Det er jo slet ikke tanken, at institutioner skal flyttes ud på bar mark; så langt er vi da kommet i vore tanker om udflytning af institutioner og egnsudviklende faktorer. Men jeg er noget bange for de vækstcentre, der omtales, idet de områder der virkelig har brug for en støtte, netop herved kan blive ladt i stikken.

Klitdirektoratet og statsskovvæsenet var besluttet sammenlagt. Men så er det med nogen forundring, man erfarer, at klitdirektoratet, som jo nok er en af de mindre institutioner, er blevet flyttet til København, fordi statsskovvæsenet lå her. Der var jo peget på andre muligheder, f. eks. i Viborg amt, og skal der senere blive tale om noget med udflytning her, må Vestjylland ind i billedet.

Om vandbygningsvæsenets udflytning til Thisted ville der foreligge et afsluttet udvalgsarbejde i 1972, og jeg må spørge, om udvalget er nået til et resultat, og minde om, at 1972 snart går på hæld. Nu forstod jeg godt nok på økonomi- og budgetministeren, at arbejdet måske knap var afsluttet endnu, men vi venter på, at der skal komme resultater ud af det.

Vi er helt enige i, at der naturligvis er mange hensyn at tage. Men alle de hjælpemidler af teknisk art, som vi i dag har til rådighed, og de meget lettere trafikmuligheder, som i stadig større grad forbedres, kan også medføre, at en spredning af institutioner, direktorater m. v. må indgå i overvejelserne omkring udflytningerne, når der kan blive tale om udvidelser, nybyggeri eller væsentlige forandringer.

Det er ikke så meget de mindre enkelthe-

der i forbindelse med udflytningerne, vi er interesseret i, men vi er interesseret i, at princippet om de ting, jeg her har nævnt, bliver slået fast, sådan at de kan tages op.

Ved behandlingen af forslaget i sidste samling dvælede man en del ved det historiske. Jeg synes, man skal foretrække, at det, vi behandler her, er noget, der rækker fremad, og at vi må se på alle de muligheder, der ligger i, at det ikke blot er en enkelt del af landet, der gennemgår de udviklingsmuligheder og -processer, der er forbundet med, hvad der sker i vort samfund.

Vi må se i øjnene, at servicefagene vokser, selv om vi stritter imod, men at det ville være til gavn for hele landets befolkning, om goderne blev lidt mere fordelt.

Jeg har nævnt, at udflytning kan give problemer, men vi har også positive erfaringer omkring de udflytninger, der er sket; f. eks. hører man jo kun positive ting om udviklingen i Hjørring.

Om egnsudvikling i forbindelse med udflytning af statsinstitutioner kan jeg kun sige, at på de steder, hvor der virkelig er sket noget sådant, har det sat nogle vældige udviklinger i gang. Provinsen kan byde på gode miljømæssige forhold som adgang til naturen og mindre forurening. Vi må bort fra en ensidig vækst af Danmark. Det er vort ansvar at være med til at skabe en nogenlunde balance på landsbasis.

Der er nævnt konkrete eksempler på udflytning af institutioner og virksomheder, som vi gerne går med ind i behandlingen af i udvalget, men som sagt er det principperne, vi gerne vil have slået fast, og der må lægges en linje, som vi kan følge, hvor det er praktisk muligt. Vi forventer, at der kommer noget meget positivt herudaf.

Arne Larsen: Det forslag, vi behandler nu om udflytning af statsinstitutioner, er jo en genganger fra sidste samling, og VKR-partierne fastholder tilsyneladende med stor stædighed deres synspunkter i dette spørgsmål.

Vi havde en førstebehandling her den 1. marts i år af det samme forslag. Mit partis ordfører dengang, hr. Poul Dam, fremførte nogle væsentlige synspunkter, og vi har ikke forandret vor indstilling siden da. Jeg har forstået, at forslagsstillerne lægger meget stor vægt på egnsudviklingsproblematikken,

[Arns Larsen.]

men jeg må sige, at jeg har de samme betænkkeligheder som budget- og økonomiministeren, nemlig at det nok er lidt overdrevent at tro, at effekten set ud fra et egnsudviklingssynspunkt vil være særlig stor; f. eks. kan udflytningen af statsskovdirektoratets 24 mand næppe få nogen større betydning.

Men det, som er det reelle i denne sag, er, at nok kan man gå ind for en udflytning, men bare gå ind for en udflytning, fordi den skulle have en egnsudviklingseffekt, synes jeg er ganske forkert, for man har ikke oversigt over, man kan ikke se alle de problemer i dag i alle tilfælde, som er forbundet med en udflytning. Det er jo ikke givet, at man skal ud til egnsudviklingsområder, det er jo ikke givet, at man i et egnsudviklingsområde kan få de servicefunktioner og den støtte til arbejdet, som statsinstitutionen har behov for netop i et egnsudviklingsområde; tværtimod er det vel at antage, at man næppe kan få den hjælp og støtte, som man har behov for, dér.

Jeg er enig med ministeren i, at det, som man nok hellere må se på, er en udflytning til visse vækstområder, hvor der altså findes et virkelig godt underlag for alle de funktioner, som skal udføres; så det alene at tage egnsudviklingsaspektet ind tror jeg er ganske forkert. Det er jo ikke det samme som at udflytte industriel virksomhed eller erhvervsvirksomhed; der kan blive stillet mange andre og langt mere forskelligartede krav til udflytning af en statsinstitution end blot og bart ved udflytning af en erhvervsinstitution.¹

I øvrigt har jeg den opfattelse, som vel ikke er forkert, at VKR-partierne er ivrige sparetilhængere, og at denne udflytnings-tendens næppe vil spare på skillingerne, næppe vil billigere statsadministrationen, at vi endog ville komme til at ofre adskillige hundrede millioner kroner, hvis vi skulle gennemføre en ganske kortsigtet udflytningspolitik. Derfor tror jeg, man skal være en lille smule betænkelig ved dette.

Jeg har således et eksempel i vejdirektoratets udflytning. Ministeren kom jo med den oplysning, at nu skal altså ikke alene vejdirektoratet flytte ud, men også de laboratorier, som ligger her i hovedstadsområ-

det, og som er meget væsentlige, nemlig vejdatalaboratoriet og statens vejlaboratorium. Det var der jo ikke tale om, da man startede debatten om udflytning af vejdirektoratet, men det er klart, at det netop er nødvendigt, at sådanne ting hænger sammen, når man flytter en statsinstitution ud. Derfor må man da have et virkeligt overblik og finde ud af, hvilken sammenhæng det skal ske i, og hvor meget der eventuelt måtte flytte med, når et direktorat flytter ud. Det har man vist ikke haft i forbindelse med vejdirektoratets udflytning, for dengang diskuterede vi på basis af 200 menneskers udflytning, men nu er det pludselig svulmet op til 320 personer, som skal flytte ud, og det bliver langt, langt dyrere. Alle de foranstaltninger, man har truffet, alle de planer, man oprindeligt havde, må nu ændres, hvis det virkelig er meningen, at disse to laboratorier skal flytte med.

Statsinstitutioner kan have behov for mange, mange forskelligartede servicefunktioner, og det kan jo blive overordentlig bekosteligt, hvis disse skal flytte med ud med direktoraterne, men jeg har forstået på ministeren, at han også er helt klar over den problematik, der her ligger i forbindelse med udflytning af statsinstitutioner. Dertil kommer, at disse statsinstitutioner også har en vis servicefunktion over for publikum; publikum skal betjenes på bedst mulig måde, og derfor er det ikke givet, at vi f. eks. lige netop skal flytte motorregistreringskontoret til Tønder, og det var måske heller ikke helt så klogt at flytte egnsudviklingsdirektoratet til Silkeborg osv.; der er mange ting, som kommer ind i den forbindelse.

Det er klart, at forbindelsen mellem statsadministrationens forskellige grene ved udflytning vil blive vanskeliggjort og fordyrende, men så er der selvfølgelig én statsinstitution, som vil tjene på det, nemlig post- og telegrafvæsenet, for der bliver jo øgede omkostninger til brevporto, til telefon osv. osv.

Forslagsstillerne har nævnt nogle konkrete eksempler, og ministeren har været inde på dem og bedømt mulighederne for udflytning af disse; jeg tænker her på motorregistreringskontoret, på statens skovbrugsvæsen osv., og når man så virkelig

[Arns Larsen.]

dykker ned i den enkelte sag, viser det sig jo altid, at der er en hel masse problemer i forbindelse hermed.

Ministeren var også inde på spørgsmålet om at udarbejde en egentlig landsplan, at få et landsplanarbejde op at stå, og at også det jo måtte tages med ind i betragtning. Hele landsplanudviklingen og lokaliseringspolitikken må jo ses i en større sammenhæng, og desværre tror jeg altså, at vi har gjort for lidt ved dette. Det er nok nødvendigt at prøve på at finde ud af, hvilke vækstområder vi skal have i landet, og på hvilken måde de skal udformes, og så fastlægge en politik på disse områder for 20 år frem i tiden.

Hermed være ikke sagt, at socialistisk folkeparti er modstander af udflytning overhovedet. Der er nævnt nogle problemer i forbindelse hermed i forlagsstillernes forslag og bemærkningerne, og jeg kan da sige, at vi er selvfølgelig enige i, at spørgsmålet om, hvor det er hensigtsmæssigt at oprette nye institutioner i fremtiden, må man naturligvis altid kunne diskutere, og det skulle da ikke undre mig, om nogle af disse ikke absolut behøver at ligge i Københavnsområdet.

Det kan også være et spørgsmål om de nuværende institutioner og deres lokale behov. Hvis de er ved at sprænge rammerne, kan det være nødvendigt at sammenflytte eller koncentrere dem. Vi har jo mange statsinstitutioner, der er spredt på et utal af kontorer ud over byen, og det er klart, at det også er u hensigtsmæssigt. Og i den situation, hvor noget er ved at brænde sammen, så man bør have en nyordning, er jeg da også på det rene med, at en eventuel udflytning må komme ind i billedet.

Ministeren var inde på spørgsmålet om, hvordan man i øvrigt skulle gribe hele problemet an. Der er kommet et notat fra forskellige departementer og udvalg, har jeg forstået, og jeg håber, at disse ting vil gå ind i overvejelserne.

Ministeren var også inde på spørgsmålet om personalet og dets medindflydelse på udviklingspolitikken. Jeg må sige, at jeg er helt enig i, at det er nødvendigt også at tage personaleorganisationerne med på råd i disse spørgsmål. Vi snakker så meget om demokrati på arbejdspladsen, og her er der virkelig en mulighed for, at staten kan gå i

spidsen. Jeg synes indtil videre, at staten har været en meget dårlig arbejdsgiver i spørgsmålet om udflytningerne. Det er ikke alene spørgsmålet om udflytningspolitikken, som personalet må med i, men jeg finder, at det er meget, meget nødvendigt, at personalet, når udflytning endeligt er besluttet, kommer med i drøftelserne om, hvordan den skal foregå, og hvordan den nye institution skal bygges op, rationaliseres og moderniseres, og så kommer jo det utal af problemer, som dukker op i forbindelse med personalets udflytning, problemer af bolig mæssig, social, kulturel, uddannelsesmæssig karakter osv. osv., en hel, hel række problemer, som hænger sammen med denne udflytningspolitik. Her er det nødvendigt, at staten i alle tilfælde skaber de serviceorganer, som er nødvendige for at lette personalets udflytning, hvis en institution virkelig skal flytte.

Jeg vil meget henstille, at udvalget bl. a. studerer den artikel, som generalmajor H. C. Engell skrev i bladet Samarbejde her i begyndelsen af året om erfaringerne fra udflytningen af statens materielkommando. Her stod jo en masse problemer, og her blev der indhøstet en række erfaringer. Det blev dengang foreslået, at socialforskningsinstitutionen skulle ind i billedet for at undersøge hele denne problematik. Det blev ikke til noget, men jeg vil meget anbefale noget sådant, så man kan se, hvilke konsekvenser en udflytningspolitik vil få også på disse meget væsentlige områder.

Med disse bemærkninger skal jeg dog tilstige et velvilligt udvalgsarbejde.

Ordføreren for forlagsstillerne (H. C. Toft): Jeg vil først takke budgetministeren for den modtagelse, vort forslag har fået. Jeg havde også ventet, at ministeren ville udtale sig i den retning, det skete. Men vi har i vor gruppe haft den opfattelse, at regeringen var noget tilbageholdende, idet noget af det, den tidligere regering iværksatte, ligger som ikke er blevet videreført. Her ser jeg bort fra udflytningen af vejdirektoratet, som var besluttet, og udflytningen af statens husdyrbrugsforsøg. Vi havde også sat et arbejde i gang med henblik på at flytte søværnet til Frederikshavn, og her er det vort indtryk, at forsvarsministeren i allerhøjeste grad har været tilbageholdende i den sidste tid og ikke har vist positiv vilje

[H. C. Toff.]

til at fortsætte den udflytning, vi på dette område havde begyndt.

Ministeren siger, at udvalget, der arbejdede med forslaget sidste år, har fået svar på alle spørgsmål med undtagelse af ét. Det kan jeg kun delvis bekræfte. Det var vort spørgsmål om at få det materiale, der var udarbejdet af udvalget fra boligministeriet og administrationsdepartementet, men vi fik jo også oplyst vedrørende vandbygningsvæsenet, at ministeriet for offentlige arbejder først sluttede sit arbejde henimod slutningen af dette år, og derfor har vi selvfølgelig ikke kunnet få svar på de spørgsmål, vi dér stillede.

Vedrørende motorregistreringskontoret fik vi oplyst, at der var sat et arbejde i gang med henblik på en deling af det — et samarbejde mellem toldvæsenet og justitsministeriet — men vi har ikke fået svar på, hvad det udvalg er kommet til under udvalgsarbejdet sidste år. Også det afventer vi.

Endvidere oplyste ministeren vedrørende skovdirektoratet og klitvæsenet, som jo er sammenlagt, at man afventede resultatet fra arbejdet i det store udvalg, som ministeren har nedsat med repræsentanter for boligministeriet og administrationsdepartementet, inden man ville tage endelig beslutning, og det er baggrunden for, at det er naturligt for os at stille forslaget igen for muligvis i denne samling, hvad jeg håber på, at nå frem til konkrete resultater.

Ministeren gav udtryk for, at dette, at man udflyttede en statsinstitution, ikke havde særlig stor egnsudviklingsmæssig betydning, og betydningen af den enkelte udflytning er selvfølgelig også afhængig af, hvor stor institutionen er. Men jeg tror, ministeren er opmærksom på, at i hvert eneste egnsudviklingsområde kæmper man for at få også mindre virksomheder til området for at stimulere egnens aktiviteter, for at skabe flere skatteindtægter i området. F. eks. mistede Thisted kommune amtsfunktionerne og mange andre ting, da vi fik sammenlægningen af Viborg og Thisted amter, og jeg er også overbevist om, at budgetministeren har hørt meget fra sin folketingskollega fhv. borgmester Thomas Have om, hvad det har betydet for Nykøbing Mørs kommune, og derfor betyder det selvfølgelig meget, om man kan flytte selv en mindre

statsinstitution hertil, så man kan styrke det område, som har mistet noget. Derfor tillægger jeg det altså større værdi egnsudviklingsmæssigt at flytte også f. eks. mindre statsinstitutioner til et egnsudviklingsområde, for det kan sammen med egnsudviklingsloven betyde, at man styrker udviklingen i det pågældende område.

Det er, ligesom navnlig budgetministeren, men også nogle af ordførerne, bl.a. hr. Arne Larsen, har givet udtryk for, at vi, forslagsstillerne, i afgørende grad har talt om, at det udelukkende skal ses ud fra et egnsudviklingsmæssigt synspunkt. Det har ikke været vor tanke. Vi har udtrykkelig sagt, at vi ville foretrække, at institutionernes udflytning skete til et egnsudviklingsområde, hvis ikke saglige grunde talte derimod.

Nu nævnte ministeren, at man jo også skulle se på effektiviteten, og det er jeg selvfølgelig enig med ministeren i, men i de år, jeg har siddet i folketinget, og hvor vi har talt om udflytning af statsinstitutioner — det går så langt tilbage som til, da vi skulle prøve på at flytte landbohøjskolen til Odense — har jeg hørt så mange argumenter for, at effektivitet og samarbejde og samtaler og drøftelser med andre institutioner her i hovedstadsområdet skulle umuliggøre en udflytning, at man kan godt komme til at spekulere på, hvordan klitvæsenet, klitdirektoratet, har kunnet eksistere igennem så mange år ovre i Vejrs i Vestjylland. Det skulle jo være en umulig opgave efter det, man får oplyst nu om, hvor vanskeligt det er at flytte klitdirektoratet sammen med direktoratet for statsskovbruget til et udviklingsområde.

Jeg er enig i, at der skal være effektivitet, men man kan også have så mange betænkeligheder, at der aldrig sker noget, og derfor er det stadig væk min og mit partis opfattelse, at det, det drejer sig om, er at træffe politiske beslutninger, selvfølgelig efter en velovervejet gennemgang af alle problemerne, men så er det politikerne, der må træffe beslutning om, at udflytning skal finde sted.

Nu nævnte ministeren dette udvalg, som var blevet færdig den 26. maj, man havde hørt administrationsdepartementet; for 10 dage siden havde man fået svar, og nu forstod jeg, at man skulle høre et udvalg til, jeg tror, det var et udvalg under boligministeriet, der havde med planlægning at gøre,

[H. C. Toft.]

og så skulle man vistnok én gang til undersøge det, inden det skulle forhandles i regeringen og eventuelt i folketingsudvalget. Da vi sidste år drøftede dette spørgsmål, nævnte jeg for budgetministeren de mange udvalg, råd og kommissioner, som tidligere socialdemokratiske ministre og regeringer under socialdemokratisk ledelse havde nedsat, uden at der var kommet andet ud af det, end at man havde flyttet egnsudviklingsrådet til Silkeborg, medens den borgerlige regering havde truffet beslutning om udflytning af f.eks. den kgl. grønlandske handel, hærens materielkommando og vejdirektoratet, der først skulle have været til Vejle, men nu efter beslutning af den nuværende regering skal flytte til Skanderborg, ligesom vi også havde truffet beslutning om, at vandbygningsvæsenet skulle til Thisted.

Jeg tror, at det, befolkningen ud over landet venter, er, at vi træffer nogle beslutninger herinde, at regeringen træffer nogle beslutninger, selvfølgelig ud fra en saglig overvejelse af, hvor det er rigtigst at flytte vedkommende statsinstitution hen, når vi står i den situation, at en institution skal udbygges eller en ny skal indrettes og man står over for de eksempler, som jeg i bemærkningerne til vort forslag har nævnt.

Det er sagt fra flere sider, fra budgetministerens og fra ordførernes side, at man også skal drøfte dette spørgsmål med personalet, og det er da helt åbenbart. Derfor gør jeg også opmærksom på, at dette forslag er et forslag til folketingsbeslutning, hvorefter man henstiller til regeringen at gennemføre de og de foranstaltninger, men inden en regering beslutter, at de skal gennemføres, er det selvfølgelig den pågældende regerings og den pågældende ministers opgave at forhandle med personaleorganisationerne. Der er rettet en skriftlig henvendelse dels til folketinget, dels til regeringen fra HK-klubben under motorregisteringskontoret, som henviser til, at man tidligere har nedsat en arbejdsgruppe på dette område inden for justitsministeriet, og det er vi da fuldt opmærksom på. Derfor ønsker jeg også her i anledning af denne henvendelse at sige, at der træffes ikke en beslutning her i dag om, at nu skal det og det ske, men når beslutninger skal træffes, er det regeringen og ministeren for det pågældende ressortområde, der træffer

beslutningen, og det er hans opgave at finde frem til de bedst mulige løsninger for personalet.

Ministerens udtalelse om de mange undersøgelser, der skal foretages, får mig til at sige til sidst til ministeren, at jeg håber da ikke, at de, når man står over for, hvad jeg af besparelisesgrunde ikke håber sker i ret mange tilfælde, at skulle oprette en ny institution eller navnlig udbygge eller ændre i en bestående institution, skal være til hinder for, at regeringen eller folketinget træffer beslutning om udflytning i enkeltssager, for så tror jeg, det vil være mangfoldige år, før vi kommer til at træffe nogen beslutning.

De indvendinger, hr. Arne Larsen havde imod forslaget, eller betæneligheder skal jeg vel rettere sige, var de samme som dem, hr. Poul Dam fremførte sidste år. Jeg har for så vidt ikke noget at føje til, men jeg mener, at nogle af de bemærkninger, jeg har gjort over for budgetministeren, også dækker de bemærkninger, jeg skulle gøre til hr. Arne Larsen. Hr. Arne Larsen nævnte, at det ville være helt forkert at flytte motorregisteringskontoret til Tønder. Jeg vil derfor gerne gøre opmærksom på, at det tyske motorregisteringskontor ligger i en sådan afkrog af Tyskland som i Flensborg, og derfor skulle det vel også være muligt for os at placere om ikke denne institution som helhed så en del af den i Tønder og udflytte andre institutioner til egnsudviklingsområder, når ikke saglige grunde taler imod det.

Jeg takker for den venlige modtagelse, forslaget har fået, og jeg håber, at vi i denne folketingssamling kan nå frem til i enighed i folketingsudvalget at pålægge regeringen at drage omsorg for, at der nu virkelig kommer til at ske en udflytning af statsinstitutioner.

Gunner Baunsgaard: Jeg vil gerne nævne for hr. Arne Larsen, at institutionsudflytning kan medføre egnsudvikling af faktorer, uden at det bemærkes i første omgang.

Ved en af vore nordjyske byer, som også ligger i en egn, der har behov for udvikling, har man beregnet, at for hver én, der flytter til, bliver der arbejde til yderligere én, det vil sige, at en familie giver arbejde og udkomme til yderligere en familie, og en statsvirksomheds eller en statsinstitutionens udflytning kan være banebrydende for en egns udvikling.

Arne Larsen: Jeg skal absolut ikke benægte, at det kan være tilfældet i visse situationer — det har det vel været f.eks. for materielkommandoens udflytning til Hjørring — men det er jo ikke i alle tilfælde, at man kan løse problemet på den måde, og det er man vel også mere eller mindre indstillet på.

Jeg har forstået forslaget således, som jeg vil tillade mig at citere fra hr. H.C. Tofts fremsættelsestale:

„Forslaget er således et led i den aktive egnsudviklings- og lokaliseringspolitik, der er bred bemærkning om i folketinget.“

Det er den bemærkning, som jeg lægger størst vægt på, for her koncentrerer man sig altså om udflytningen af statsinstitutioner til egnsudviklingsområder, og det er bare det, jeg vil advare imod, det kan man ikke gøre i alle tilfælde.

Med hensyn til personalet er jeg da glad ved, at hr. H.C. Toft er enig med mig i, at det er nødvendigt, at personalet i de forskellige institutioner på et meget tidligt tidspunkt kommer ind i bedømmelsen af udflytningsproceduren og alle de problemer, der opstår her.

Jeg er da helt på det rene med, at skal man overlade det til personalet i de forskellige institutioner at afgøre, hvorvidt der skal udflyttes, så får vi ikke én institution flyttet ud. Ved afstemningerne i vejdirektoratet var jo bogstaveligt talt 100 pct. imod. Der har været afstemning i motorregistreringskontoret, hvor der er ansat 135 mennesker, 118 ville overhovedet ikke flytte, 4 havde ikke taget stilling, og kun 13, altså mindre end 10 pct., var positivt indstillet heroverfor.

Ved statens husdyrbrugsforsøg er også personalet blevet spurgt. 85 ønskede overhovedet ikke at besvare spørgsmålet, de mente, at det var uaktuelt, og de 85 øvrige havde en hel masse indvendinger. Sådan kan man blive ved, og det er nok, fordi personalet er særdeles bange for denne udflytningspolitik. Jeg kan citere fra den indstil-

ling fra udvalget om motorregistreringskontorets udflytning, hvor personalets repræsentant udtaler:

„For at skabe normale forhold på arbejdspladsen....“ — altså den arbejdsplads, der her er tale om — „...skal jeg derfor indstille, at man omgående drop- per enhver tanke om en udflytning af centralregisteret for motor køretøjer. Ikke på baggrund af den omkostningsfordyrelse, der er forbundet med en sådan, og som fremgår af den af centralregisteret og Datacentralen sagligt udarbejdede rapport, som ikke her skal kommenteres, men alene på baggrund af de menneskelige aspekter, der er til stede i enhver udflytningssituation, og som vore politikere må erkende er til stede og nu må anerkendes som en faktor, der bør have betydelig vægt i debatten.“

Jeg kan kun tilslutte mig dette synspunkt. Jeg tror, det er nødvendigt, at dette kommer med, når vi diskuterer udflytninger.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til udvalget om fysisk planlægning. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om uddannelse af børnehave- og fritidspædagoger.

(Lovforslaget (nr. 84) findes i tillæg A. sp. 1989, fremsættelsen i tidenden sp. 1045).

Lovforslaget sattes til forhandling.